

Πυρκαγιές: Οι σιωπηλές χελώνες και η τυχερή κουρούνα

[/ Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#) / [Οικολογία & Κλιματική Κρίση, Αρχιτεκτονική & Περιβάλλον \(χλωρίδα-πανίδα\)](#)



Με την «Κ» επισκεφθήκαμε τον χώρο του συλλόγου ANIMA, όπου περιθάλπονται μερικά από τα τραυματισμένα άγρια ζώα των τελευταίων πυρκαγιών. Η πρόεδρός του Μαρία Γανωτή μιλά για τη μάχη της επιβίωσης, το νέο πρωτόκολλο, τις «αόρατες» απώλειες και την επόμενη μέρα στα καμένα

Μέσα σε κούτες από χαρτόνι, που έχουν στρωθεί πρόχειρα στο πάτωμα, τα σημάδια της φωτιάς στα καβούκια τους είναι ακόμη εμφανή. Καθεμία από τις χελώνες που έφτασαν τις τελευταίες ημέρες στην οργάνωση ANIMA από τις πυρόπληκτες περιοχές έχει τη δική της ιστορία, άλλοτε επιβίωσης και άλλοτε μιας μάχης που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

Βρεθήκαμε για λίγες ώρες στον χώρο του Συλλόγου Προστασίας και Περίθαλψης Αγριας Ζωής, στην Καλλιθέα, εκεί όπου τις τελευταίες εβδομάδες καταλήγουν τραυματισμένα άγρια ζώα που εντοπίζονται μετά τις πυρκαγιές. Εθελοντές, πυροσβέστες και κάτοικοι περιοχών που έχουν πληγεί, τα περισυλλέγουν και τα παραδίδουν στην έμπειρη ομάδα της ANIMA για να τους προσφέρει τις πρώτες

βοήθειες και –όπου χρειάζεται– μακρά περίθαλψη. Στις περισσότερες περιπτώσεις πρόκειται για χελώνες, χωρίς να είναι βέβαιο ότι όλες θα τα καταφέρουν.



«Μερικές φθάνουν σε πολύ άσχημη κατάσταση. Όπως στην περίπτωση της τελευταίας που μας έφεραν από τον Κουβαρά. Ηρθε με καμένα το καβούκι και τα πόδια της, και δεν είμαι πολύ αισιόδοξη για το πώς θα εξελιχθεί η κατάστασή της», λέει στην «Κ» η πρόεδρος της ANIMA, Μαρία Γανωτή. Το δύσκολο, όπως εξηγεί, είναι ότι η εικόνα ενός πυρόπληκτου ζώου δεν αποκαλύπτει πάντοτε το πραγματικό μέγεθος του τραυματισμού του.

«Η χελώνα έχει ένα καβούκι γύρω της, δεν μιλάει, δεν βογκάει. Αν έχει εισπνεύσει καπνό ή στάχτες, μπορεί να έχει καεί ο βλεννογόνο της, να έχει δηλαδή εσωτερικά εγκαύματα, κάτι που δεν μπορείς εύκολα να διαπιστώσεις. Απλώς βλέπεις ότι το ζώο δεν τρώει, δεν αντιδρά και κάποια στιγμή ενδέχεται να πεθάνει».

Σκάβουν για να σωθούν

Μπροστά στη φωτιά, οι χελώνες επιστρατεύουν έναν από τους λιγοστούς τρόπους που γνωρίζουν για να προστατευθούν. «Πολλές φορές αρχίζουν να σκάβουν για να χωθούν στο χώμα. Προσπαθούν να προφυλάξουν το κεφάλι και τα πόδια τους. Εχω δει χελώνες μισοθαμμένες στο χώμα, στην προσπάθειά τους να προλάβουν. Αν

καταφέρουν να χωθούν και η φωτιά περάσει γρήγορα από πάνω τους, έχουν αρκετές πιθανότητες να σωθούν», περιγράφει η κ. Γανωτή.



Επτά από τα δέκα άγρια ζώα που εντοπίζονται στα καμένα είναι χελώνες. [Φωτογραφία: ANIMA].

Για όσες εντοπιστούν ζωντανές, ξεκινά μια διαδικασία περίθαλψης που μπορεί να διαρκέσει μήνες. Οι πρώτες βοήθειες παρέχονται –όπου είναι δυνατόν– ήδη στο πεδίο από τις εκπαιδευμένες ομάδες του Δικτύου Διάσωσης Αγρίας Ζωής (ΔΙΔΑΖ), στις οποίες συμμετέχουν άνθρωποι με κτηνιατρικές ή νοσηλευτικές γνώσεις.

Το σημείο της επιστροφής δεν είναι τυχαίο. Κάθε ζώο που εντοπίζεται ύστερα από πυρκαγιά «σημαδεύεται» με έναν κωδικό που αντιστοιχεί στις συντεταγμένες του σημείου όπου βρέθηκε, ώστε, όταν αναρρώσει, να συνεχίσει τη ζωή του στο ίδιο μέρος.

«Το πρώτο που κάνουμε είναι να τους χορηγήσουμε αναλγητικό και να τους δώσουμε νερό. Αν υπάρχουν εμφανή τραύματα, γίνεται εκεί η πρώτη φροντίδα. Στη

συνέχεια, όσα ζώα χρειάζονται νοσηλεία έρχονται στην ANIMA και εδώ ξεκινά η αντιβίωση. Σε κάποιες χελώνες παίρνουμε και αίμα για να δούμε σε τι κατάσταση βρίσκονται».

Η ανάρρωση μπορεί να χρειαστεί δύο ή και τρεις μήνες. Όσες χελώνες δεν μπορούν ακόμη να απελευθερωθούν μεταφέρονται σε χώρο που διαθέτει η οργάνωση στον Δήμο Σαρωνικού και παραμένουν εκεί μέχρι να υποχωρήσουν η έντονη ξηρασία και οι υψηλές θερμοκρασίες. «Περιμένουμε να βρέξει, να βγει λίγο χορτάρακι και μετά να τις επιστρέψουμε», λέει η κ. Γανωτή.

Το σημείο της επιστροφής, πάντως, δεν είναι τυχαίο. Κάθε ζώο που εντοπίζεται ύστερα από πυρκαγιά «σημαδεύεται» με έναν κωδικό που αντιστοιχεί στις συντεταγμένες του σημείου όπου βρέθηκε, ώστε, όταν αναρρώσει, να συνεχίσει τη ζωή του στο ίδιο μέρος.

«Είναι ένα καινούριο πρωτόκολλο για εμάς, βασισμένο και στη διεθνή εμπειρία. Οι χελώνες πρέπει να αφήνονται στο μέρος όπου βρέθηκαν. Αν τις μεταφέρεις αλλού, έχουν συνεχές στρες, δεν μπορούν να ηρεμήσουν. Περπατούν συνέχεια, δεν μπορούν κάπου να σταθούν», τονίζει.

290 ζώα στα καμένα, μόλις 122 ζωντανά

Η εικόνα που συναντήσαμε στην Καλλιθέα αποτελεί ένα μικρό μέρος όσων αφήνουν πίσω τους οι πυρκαγιές. Από την έναρξη της φετινής αντιπυρικής περιόδου μέχρι και τις 10 Αυγούστου, οι ομάδες του Δικτύου Διάσωσης Αγρίας Ζωής (ΔΙΔΑΖ) έχουν πραγματοποιήσει συνολικά 37 αποστολές σε περισσότερες από 20 πυρόπληκτες περιοχές: από το Ακράϊφνιο και τη Βοιωτία μέχρι τον Αλμυροπόταμο και τον Κουβαρά.

Στις επιχειρήσεις, έχουν καταγραφεί 290 ζώα από τα οποία τα 168 βρέθηκαν νεκρά και τα 122 ζωντανά. Από τα τελευταία, συνολικά 44 χρειάστηκε να μεταφερθούν στην ANIMA για νοσηλεία, ενώ τα υπόλοιπα φροντίστηκαν επί τόπου και απελευθερώθηκαν σε ασφαλή σημεία.

Τα προηγούμενα χρόνια οι ομάδες του ΔΙΔΑΖ κατάφεραν να ελέγξουν μόλις το 6-7% της συνολικής καμένης έκτασης, ενώ για τη φετινή χρονιά ο αντίστοιχος υπολογισμός δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

«Επτά στα δέκα ζώα που εντοπίζονται είναι χελώνες. Ακολουθούν οι σαύρες σε ποσοστό 10% και τα φίδια σε ποσοστό 6%, ενώ ανάμεσα στα ευρήματα βρίσκονται σκαντζόχοιροι, τρωκτικά, άλλα θηλαστικά, αμφίβια και πτηνά», αναφέρει η κ. Γανωτή.

Οι αριθμοί, σύμφωνα με τα μέλη της ANIMA, αποτυπώνουν ένα μικρό μέρος των πραγματικών απωλειών. Τα προηγούμενα χρόνια οι ομάδες του ΔΙΔΑΖ κατάφεραν να ελέγξουν μόλις το 6-7% της συνολικής καμένης έκτασης, ενώ για τη φετινή χρονιά ο αντίστοιχος υπολογισμός δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Αλλά ακόμη και μέσα στις περιοχές που ελέγχονται, υπάρχει ένα ολόκληρο κομμάτι της άγριας ζωής που δύσκολα μπορεί να καταγραφεί.



Η Μαρία Γανωτή, πρόεδρος του Συλλόγου ANIMA επί το έργον.

«Δεν μπορούμε να ξέρουμε πόσα ζώα κάηκαν. Καταρχάς, δεν ξέρουμε πόσα υπήρχαν. Δεν έχει γίνει μια καταγραφή για το πόσες χελώνες έχει, για παράδειγμα, ο Κουβαράς ή το Πόρτο Γερμενό. Ξέρουμε μόνο εκείνες που βρίσκουν οι ομάδες μας στο πεδίο και εκείνες που τελικά φθάνουν σε εμάς», εξηγεί η κ. Γανωτή.

Το πόσο βαρύ θα είναι το αποτύπωμα μιας πυρκαγιάς στην άγρια ζωή συνδέεται και με την εποχή κατά την οποία εκδηλώνεται.

«Αν η φωτιά ξεσπάσει τον Μάιο ή τον Ιούνιο, ακόμη και στις αρχές Ιουλίου, υπάρχουν παντού μωρά στις φωλιές που δεν μπορούν να φύγουν. Εκεί, το σκηνικό είναι πολύ πιο δραματικό και χάνονται περισσότερα ζώα», λέει η κ. Γανωτή. «Τώρα, τον Αύγουστο, τα ζώα που μπορούν να τρέξουν, τρέχουν. Τα αλεπουδάκια τρέχουν, τα λαγουδάκια τρέχουν, τα ζαρκαδάκια τρέχουν, τα πουλάκια πετάνε. Πολλά μπορούν να ξεφύγουν».

Οι «αόρατες» απώλειες

Οι φωτιές προκαλούν, όμως, και απώλειες που συχνά παραμένουν «αόρατες», τονίζει η πρόεδρος της ANIMA.

«Υπάρχει όλη η μικροπανίδα, όλα αυτά που δεν βλέπουμε: τα αραχνάκια, τα σκουληκάκια, τα σαυράκια και τόσοι άλλοι μικροί οργανισμοί που αποτελούν μέρος της τροφικής αλυσίδας για τα υπόλοιπα ζώα. Αυτά εξαφανίζονται μέσα στη φωτιά».

Πίσω από τις επιχειρήσεις εντοπισμού και διάσωσης βρίσκεται ένα δίκτυο εκπαιδευμένων εθελοντών που έχει δημιουργηθεί τα τελευταία τρία χρόνια από την ANIMA σε συνεργασία με την οργάνωση Save Your Hood. Μόνο στις φετινές αποστολές έχουν καταγραφεί 322 συμμετοχές εθελοντών, εκ των οποίων οι 55 αφορούν μέλη του ΔΙΔΑΖ και οι 267 πολίτες που πήραν μέρος στις ανοιχτές δράσεις του.



Ενας πυρόπληκτος φρύνος που εντοπίστηκε στη φωτιά στον Κουβαρά και προς το παρόν φιλοξενείται στον χώρο της ANIMA.

Η καλή πρόθεση, ωστόσο, δεν αρκεί για να μπει κάποιος σε ένα καμένο οικοσύστημα και να αναζητήσει ζώα. «Δεν είναι απλό. Υπάρχει πολύ μεγάλη διάθεση από τον κόσμο να βοηθήσει, αλλά αν μετά τη φωτιά γίνει ένα “μπούγιο”, μπορεί να δημιουργηθεί μεγαλύτερο πρόβλημα. Εκεί χρειάζεται ησυχία και πολύ μεγάλος σεβασμός στο πώς θα φερθείς σε ένα ήδη ταλαιπωρημένο οικοσύστημα», τονίζει η κ. Γανωτή.

Το πρώτο που θα πρέπει να κάνει κάποιος όταν εντοπίσει ένα πυρόπληκτο άγριο ζώο είναι να επικοινωνήσει με την οργάνωση. «Μπορεί να μας στείλει μια φωτογραφία, να μας πει τι έχει συμβεί και πού βρίσκεται και εμείς θα του δώσουμε οδηγίες».

Όταν σβήσουν οι φλόγες

Η δοκιμασία για την άγρια ζωή δεν τελειώνει μαζί με την κατάσβεση της

πυρκαγιάς. Τα ζώα που κατάφεραν να διαφύγουν έχουν στο μεταξύ μετακινηθεί στις εκτάσεις γύρω από το μέτωπο, αναζητώντας τροφή και καταφύγιο. Το τι θα συμβεί σε αυτές τις περιοχές το επόμενο διάστημα μπορεί, σύμφωνα με την πρόεδρο της ANIMA, να αποδειχθεί καθοριστικό.

«Αν η Πολιτεία δεν προφυλάξει τα μέρη που κάηκαν, αλλά και μια περίμετρο γύρω από αυτά, στην οποία βρίσκουν καταφύγιο όλα αυτά τα πλάσματα, τότε θα υπάρξει πρόβλημα. Εάν για παράδειγμα, μόλις βγει το πρώτο χορταράκι και αρχίσουν να εμφανίζονται τα πρώτα δεντράκια μπει μέσα ένα κοπάδι, τελείωσε», λέει χαρακτηριστικά.

Αντίστοιχη προστασία, κατά την ίδια, χρειάζεται και από άλλες δραστηριότητες που προκαλούν όχληση. Η νομοθεσία προβλέπει απαγόρευση του κυνηγιού στις καμένες περιοχές, ωστόσο η ANIMA θεωρεί ότι η προστασία θα πρέπει να επεκτείνεται και πέρα από τα όριά τους.

Η τυχερή κουρούνα

Ανάμεσα στις ιστορίες που ξεχώρισαν στις φετινές πυρκαγιές είναι εκείνη της τυχερής κουρούνας, όπως ήδη τη φωνάζουν στην ANIMA, η οποία πέρασε μέσα από τις φλόγες στα Μέγαρα και κατάφερε να βγει ζωντανή. «Ήταν γύρω γύρω καψαλισμένη. Στη συνέχεια έπεσαν τα καμένα φτερά της, αλλά τελικά τα κατάφερε και σύντομα θα μπορεί να πετάξει», λέει η κ. Γανωτή. Στη Θίσβη, μια αλεπού γλίτωσε από τις φλόγες, αλλά μέσα στον πανικό χτυπήθηκε από αυτοκίνητο και κατέφυγε τραυματισμένη σε μια αυλή, από όπου την περισυνέλεξε την επόμενη ημέρα ομάδα της ANIMA.



Η τυχερή κουρούνα από την πρόσφατη πυρκαγιά στα Μέγαρα δέχεται την περίθαλψη των ειδικών. [Φωτογραφία: ANIMA]

Λίγο πριν ολοκληρώσουμε την επίσκεψή μας στον χώρο της οργάνωσης, η συζήτηση επιστρέφει στην καθημερινότητα, αυτήν που δεν γνωρίζει εποχές χωρίς περιστατικά: την άνοιξη είναι οι νεοσσοί και τα ορφανά που πέφτουν από τις φωλιές, το καλοκαίρι τα ζώα που εξαντλούνται από τις υψηλές θερμοκρασίες, ενώ αυτή την περίοδο φθάνουν οι γύπες από την Κρήτη και οι πελαργοί που τραυματίζονται κατά τη μετανάστευση.

«Είμαστε συνεχώς σε μια κατάσταση επείγοντος. Η δουλειά εδώ δεν σταματά και για να μπορούμε να την κάνουμε είναι σημαντικό να έχουμε την υποστήριξη του κόσμου», καταλήγει η πρόεδρος της ANIMA.

kathimerini.gr